

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	8 Kor.
Félévre	—	—	—	—	4
Negyedévre	—	—	—	—	2
— Hirdetések díjszabás szerint. —					

Püspök úr Ünmltőségának szózata híveihhez.

Krisztusban szeretett híveim!

Örök hálával tartozom a jó Istennek azért, hogy földi helytartója X. Pius pápa Rómába idézett és a kalocsai érsekkel együtt a három magyar püspök fölszentelésénél jelen lehettem. Halálomig meg fogom őrizni azt a magasztos benyomást, a melyet Szentséges Atyánk a fölszentelés szertartása alkalmából reám tett és nem fogom elfelejteni soha azt a páratlan kegyességet és szeretetet, a mellyel minket magyarokat oly sokszor és most különösen kitüntetett. Sokra becüljétek ezt ti is kedves híveim és adjatok hálát a jó Istennek azért, hogy katolikusok vagytok és napjainkban is apostoli lelkiületű és szellemű Pápánk vagyon a Szentséges Atya szeretete és tiszteletre méltó személyében.

Oh, ha az egyház ellenségei, kik tagadják Istent, kétségbe vonják Krisztus Isteniségét, megvetik az egyházat, rágalmazzák a papságot és a keresztény társadalmi rend felforgatására törekszenek, megértenék mily fenséges, áldásos,

örökéletet hozó Krisztus intézménye, a kath. anyaszentegyház: lehetetlen, hogy megtérve, velünk együtt ne lelkesednének érte és szerencsésekknek ne mondanák magukat, hogy ezen Egyház gyermekei lehetnek.

Teljesen szívemből szólott Városhy Gyula kalocsai érsek, — ki egyszersmind a mi érsekünk is — midőn Jézus nevének ünnepén székfoglalása alkalmából fejtegette Krisztus egyházának áldásait és többek között ezeket mondá: „Midőn ezekre (a Rómában tapasztaltakra) gondolok, oly boldognak, oly szerencsésnek érzem magam, hogy a kath. anyaszentegyház gyermeke vagyok, annyira örvendek, hogy az Ő igénytelen szolgálja lehetek, oly nagy vigasztalásomra szolgál, hogy az Ő védőszárnyai alatt tölthetem életemet s az Ő anyai keblén hajthatom egykor végső nyugalomra fáradt fejemet. A kath. egyház isteni fonságának, anyai jóságának és áldásos működésének meg-gondolása kell, hogy a legédesebb örömré, a legbensőbb hálára, lángoló szeretetre gyulassza szívünket, anyánk, a kath. egyház iránt. Az ő mennyei szépségének

szemléleténél ajkaink önkéntelenül is ezekre a szavakra fakadnak: *Mily szépek hajlékaid Jákob s sátoraid Izrael! . . . A ki téged megáld, áldott leszen, a ki megátkoz, átok alá esik.* (Num. 21. 4. 9.) És: *ha elfeledkezni rólad Jeruzsálem, legyen elfeledve jobb kezem. Torkomhoz ragadjon nyelvem, ha meg nem emlékezem rólad.* (Cant. 4. 1.) Szeressük mi is ezen egyházat és fogadjunk neki hűséget, önfeláldozó ragaszkodást és engedelmisséget utolsó lehetünkig.“

Erre intlek én is titeket és érsekünkkel együtt felszólítlak nagylelkű áldozatkészségre az egyház mindenéből kifosztott feje, a római pápa iránt. Szent igazak érsekünk szavai: anyagi támogatásra az egyház feje ma jobban rászorul, mint valaha. Az istentisztelet díszének kiadásai, római udvartartásának és a világegyház kormányzásának terhei, főleg pedig a pogány népek közt működő misszióknak fönntartása reá nehezdednek ezekben kizárólag a kath. hívek áldozatkészségére van utalva. Szent Atyánkat kifosztották mindenéből az egyház ellenségei; ő rab saját palotájában, onnan

TÁRCA.

A magyar kath. ifjúság zarándoklata Rómába.*)

15.

Ott állunk a kereszt előtt. Mennyi szomorú érzés sugárzik ki a drága emlék titokzatos bel-sejéből. Az igazság és ártatlanság megvetése, az önkény uralmának pokoli diadala emberi hangot ölt ma, a megváltás magasztos tényének ezerkilencszázötödik évfordulóján és felelmes szavakban kiáltja le: „Feszítsd meg Őt.“ a világ téves ítéletét. A történelmi eseményen, amely sötét foltot von az egész emberiségre, segíteni nem lehet, a legnagyobb igazságtalanság megtörtént.

Könnyes szemem csillogó gyöngyökkel találkozik társaim arcán. Lassú majd sürűbb egymásutánban gördülnek le a forró esőppek; így fejeztük ki nagypénteken részvétünket, rajongó ragaszkodásunkat az Őr eredeti keresztje előtt.

Egy zsidó ügyvédnél is láttam zokogni. Nem ok nélkül történik ez. Jézus az értelmes teremtményekért halt meg, méltó tehát, hogy

minden eszes lény osztozzék e napon a keresztények mérhetlen bánatában.

Pilátus fölrata: „I. N. R. I.“ disziti a kereszt felső részét. A töviskorona és a Megváltó testét átmetsző egyik szög is a nagy ereklye körül van elhelyezve.

Szt. Ilona kápolnája, a templom egyik érdekes részét alkotja. Ez a föld alatt húzódik el, az apsisztól jobbra van a lejárata. A buzgó esászárné sok földet hozatott a Kálváriahegyről, óhaja volt, hogy a Jézus keresztjének tiszteletére szentelt templom oly talajon álljon, melyen a megváltás pillanatában a szt. fa beásva volt. Fööltárán szt. Ilona antik szobra áll. Drága ereklyetartó disziti a szobor arcát, ez a esászárné fejét rejt magában.

A kápolna feltett kínese az Üdvözítő szivacsá. Szomjuságának enyhítésére ezt mártották be kínzói az epés ecetbe és nyújtották föl isteni ajkához. Nőknek évente csak egyszer van megengedve a kápolna megtekintése, március 21-én.

Öt perc alatt a kinszenvedés egy új nevezetességéhez jutottunk. Ez a szt. lépcső (Scala sancta), mely a Sancta sanctum kápolnához vezet. Ilona esászárné drága nevét itt is említeni kell. Tekintélyes szavára elküldték Jeruzsálemből a tyrusi fehér márványból készült huszon-

nyolc lépcsőt. Nagy értéket képviselnek ezen márványlapok a kereszténység előtt. Pilátus palotájához vezettek, e lépcsőkön haladt föl szeretett Üdvözítőnk a helytartóhoz és veste be örök emlék gyanánt isteni lépéseinek szent nyomait. Ide hurcolták Jézust a megostorozás után és itt a hideg márványkövön mondá Pilátus az Őrra mutatva: „Ecce homo.“

Az érzelmek változatos képe játszódtott le szívünkben, midőn a szt. lépcsőkön térdlenül igyekeztünk föfelé. Vezetőnk minden egyes lépésnél írgált olvasott, mely még inkább emelte a fenséges hely jelentőségét. Ember! Méltó vagy-e ott járni, hol Megváltód ment a te üdvödért? Nem . . . nem . . . Erős vonásokban tünt föl Isten írgalma.

Még a fejedelmi személyek is a tisztelet.ily nemével közelítik meg a szt. lépcsőket. Mellette két oldalon igen szép és tágas új lépcsősort állítottak, az albanói tó vidékén található paperrin kőből. Az oldallépcsők építése nagyon szükségesség volt, mert ha a zarándokok lefelé is így mennének, nemcsak fölötte nehéz munka volna, de még zavarnák az alulról jövőket ájtatosságukban, ezért erre tilos a lejövet.

Kimelés végett hézagoss faburkolat futja be a fölépcsőket, mely alatt a megszentelt már-

*) Lásd a Köz-művelődés 3-ik számát.

36 év óta életének és méltóságának veszélyeztetése nélkül ki nem tehetné lábát; Ő a szó szoros értelmében szegény, ki híveinek szeretetadományából él. Nem tehetem, hogy ezen alkalomból a Péter-fíllér ügyét különösen a ti szívetekre ne kössöm.

Többen ugyan rendesen adakoznak; de az egyes gyűjtések alkalmából beküldött összegek arról tanuskodnak, hogy igen-igen sokan semmit sem adnak, mert ha mindnyájan hozzájárulnának fillérekkel, sokkal tekintélyesebb szeretet-adományoknak kellene összegyülniök. Pedig de soknak van pénze itálra, van dohányra, van a szenvedélyek kielégítésére, van mulatságra, van fényűzésre s egyéb hiúságokra, csak a legszentebb ügyre, a kereszténység közös atyjának segítészére s az általa képviselt örök érdekeknek szolgálatára nincs.

Ne mondja senki: „Sokat nem adhatok, kevéssel pedig nem használhatok a pápának!” Igen tévedsz. Terjedelmes egyházmegyében több van 354.000 kath. hívónél. Ha a szülők magukért és gyermekeikért fejenként 2 fillért áldoznának e célra, már is 7,080 korona gyűlné össze. És ki nem adhatna egy év alatt ennyit vagy még kétszeresét? Még a legszegényebb sem érezné meg ezen áldozatot.

Tegyétek fel magatokban jó szülők, hogy ezentúl egy év se muldjék el a nélkül, hogy magatokért és gyermekeitekért fejenként ezen 2 fillért le nem teszték lelkipásztorotok kezébe. Az Isten meg fog áldani érte!

Legutóbbi római zarándoklatom alkalmából két ízben voltam szerencsés

a Szent Atyával beszélhetni, a midőn is dicsérettel emlegette papjaim buzgóságát és a ti tevékeny hitből fakadt életeteket.

Jól esett ugyan, hogy Krisztus helytartója oly jó véleménnyel van felőlünk, de megvallom, hogy e dicséret hallatára fájdalom is tölté el szívemet, mert érzém, hogy még nagyon távol állunk attól, hogy ezen dicséretet megérdemeljünk és még sokkal távolabb attól, hogy maga az Ur Isten is meg legyen velünk elégedve.

Megvizsgáltam azóta behatóan lelkismeretemet és eddig szerzett tapasztalataimat, valamint fáradozásom eredményeit és arra a meggyőződésre jutottam, hogy szent vallásunk egyes külső gyakorlatai iránt meg van ugyan híveim nagyrésztében a lelkesedés, de meg van-e egyszersmind a belső keresztény szellem is, mely egyént, családot, társadalmat áthat? Minő ujságokat és folyóiratokat járatnak? Minő könyveket olvasnak? Milyen tartják meg a vasárnapot? A pénteki böjt megkülönbözteti-e mindennütt a hívő családokat, hallgatják-e az Isten ígését, táplálják-e különösen a férfiak lelküket a szentségeknek gyakori buzgó vételével? Tapasztalható-e e tekintetben haladás közel 9 évi főpásztori működésem óta? —

Ezen vizsgálódásom alkalmából magam elé tartottam Szent Pál apostolnak levelét a kolossaiakhoz (3. rész.): „*Annak okáért, ha feltámadtatok Krisztussal, az ott fennvalókat keressétek, hol Krisztus vagyon, az Istennek jobbján ülven.*” Teszszük-e azt mi is?

„*Az ott fenn valókról elmélkedjétek, ne a földiekről.*” Szem előtt tartják-e ezt különösen azok, kiket Isten földi javakkal megáldott?

„*Sanyargassátok tehát tagjaitokat, melyek földiek, öldököljétek a paráznaságot, tisztátalanságot, fajtalanságot, a gonosz kívánságot és a fősvénységet.*” Igy teszünk-e mindnyájan?

„*Vessétek le ti is mind az ilyeneket, a haragot, boszankodást, gonoszszágot, káromlást, rút beszédet szájatokból.*” Valjon megtettük-e mindnyájan a mire az apostol figyelmeztet?

„*Ne hazudjatok egymásnak.*” Ki közöttünk az őszinte, mindig igazat mondó ember?

„*Vegyétek magatokra, mint Istennek szent és kedves választottai, az irgalom indulatát, a kegyességet, alázatosságot, szerénységet, béketürelést.*” Szeretik-e a katolikusok egymást, őszinte, jóakaró, testvéri szeretettel?

„*Elszenvedvén egymást és megengedvén egymásnak, ha kinek valaki ellen panasza van; valamint az Ur megbocsájtott nektek, úgy ti is.*” Nincsen-e harag, féltékenység, érzékenység, irigység közöttünk?

„*Asszonyok! engedelmességedjétek férjetekeknek, mint illik, az Urban.*” Ugy történik ez mindenütt?

„*Férfiak! szeressétek feleségeketek és ne legyetek hozzájuk keserűek!*” Követik-e ezt mindenütt a férfiak?

„*Gyermekek! engedelmességedjétek szülőiteknek mindenekben, mert ez kellemes az Ur előtt.*” Nem lesznek-e nálunk is mind ritkábbak az engedelmes, tisztelet-tudó gyermekek?

ványt látni és érinteni lehet. A megkárosítás szelleme e helyt sem kíméli, a zsebtolvajok ügyes eselszövése gyakran kijátsza a rendörök éber figyelmét.

A Sancta sanctorum kápolna kívülről nézve, egy egyszerű templom benyomását gyakorolja az idegenre. Először a pápák házi kápolnája volt, mint most a sixtina. (Nagyságra nézve ez is a templom elnevezést érdemi.) Magasztos ereklyék, kincsek és műrekek meglepő arányban vannak itt fölhalmozva. Híres ereklyetartóját művésziesen csiszolt porfir oszlopok ékesítik. Ebben van az Üdvözítő mozaikképe a IX. századból és a cédrusfára festett őrségi Krisztuskép, melyet szt. Lukács evangélista mesterének isteni arcairól közvetlenül festett.

Róma nagytekintélyű temploma, a Laterán bazilika áll szemben a szt. lépesőfölgárattal és a kápolnával. Omnium urbis et orbis ecclesiarum mater et caput. (A város és a föld összes egyházainak anyja és feje.)

Nagy Konstantin császár idejében azon szép helyek, hol most a bazilika és a Laterán palota terül el, a Laterán-család tulajdonához tartoztak. A nemes család kihalásával a császár neje Fausta örökölte az épületeket és a birtokot. Konstantin a pápa iránt érzett mély tisztelete jeléül I. Sylvesternek ajándékozta a gazdag örökséget. Ez időponttól kezdve az egész középkoron, ezer éven át a Laterán palota volt a pápák lakóhelye.

Mindenre kiterjedő gondja tovább is működött. Meghagyja, hogy a nagykiterjedésű épületek egy részét fényes templommá alakítsák át és így jön létre a lángelkű eszászár fáradozásával a lateráni bazilika.

Nem maradt fönn soká az első építés. Földrengés, meg a dühöngő tűzvész orkánjai meghasítottak merész íveit, ledöntötték erős falait. Jelen alakja a XVII. század közepéről ered.

Öt hatalmas kapu nyílik a Dejárat előreszén, ezek közül jobbra a szelső zárva és el-falazva van. Szt. kapúnak hívják, csak jubileumi évben lesz megnyitva.

A pompás előcsarnokot, mely 50 mtr. széles, huszonnégy fehér márványoszlop tartja. A bazilika hossza 130 mtr., öt hajóra oszlik föl. Középhajója tizenkét impozáns oszlopon nyugszik, nagyságával és gazdag díszivel magával ragadja és imádságra inti a belépőt. Sima kövezetén tarka színekben változik a mozaikszzerű mintában összerakott porfir, a fehér és fekete gránit. A gyönyörű mennyezet képei közül sok eszme Michel Angelo esetjének hirdeti művészetét.

Feltűnő még a középső hajóban a tizenkét apostol nagyméretű szobra és a főoltár. Az utóbbi mint ereklye nevezetes, ezen mutatta be Péter apostol miséit. Az egyszerű faasztal a katakombákból került ide, csak a pápa misézhet előtte.

Más kegytárgyat is talál itt a kutató szem. Üdvözítőnk cédrusasztala ez, amelyen nagyesütörtök estején az utolsó vacsorát költötte el tanítványaival. Tanúja volt Jézus örömeinek és bánatának, az áruló Judás csalfa tekintetének. Utolsó nagy ajándékát, a legfőbbesébb Oltáriszentséget mellette szerezte az Istenember, amelyet maga helyett drága emlékül hagyott hátra a keresztény világnak. Az isteni talizántát anyai évszázad lezajtása óta minden kath. templom imádvá és felte említi, de a cédrusasztal sem tűnt el a megsemmisülés kódében.

A kereszthajóban Sylvester pápa életéből merített jelenetek csoportosulnak a falakon. Nevezetes itt az oltár márványciboriuma, mely a bazilika kiváló kincsét, Péter és Pál apostolok szent fejét zárja magába.

Fényes kápolnái közül kiválnak az Orsini, Torlonia, Massimi és Corsini névvel jelöltek. Pápák, tábornokok, hercegek erős hitéről tesznek nyílt vallomást.

II. Sylvester pápa, hazánk újjászületésének örökösén áldott alakja, e világhírű templomban nyugszik. A magyar zarándokok kegyelettel keresik föl sirját és honfíui szerelemmel rebegnek imát jötevéjük dicső hamvai fölött.

(Folyt. köv.)

T. K.

„*Atyák! ne ingereljétek bosszúságra fiaitokat, hogy el ne csüggedjenek.*“ Igazán, nem adnak botrányt az atyák?

„*Szolgák! mindenben engedelmeskedjétek uraitoknak, nem szemre szolgávként, mint embereknek kedveskedők, hanem egyenes szívvel félvén az Istent.*“ Vajjon nincsen panasz manapság a szolgák ellen?

A szomorúság érzetével olvasám el szent Pálnak ezen levelét, mert úgy látom, hogy számtalan hívem mindezekre nem is gondol és keresztény létére pogány életet folytat, ismét mások még korántsem tesznek eleget és ha rá gondolkol, hogy csakhamar megjelenünk mindnyájan Isten ítélőszéke előtt, hogy számot adjak én, a ti főpásztorotok, sürgöttem-e ezeket minden telhető módon; és számot adjatok ti, vajlon törekedtek-e arra, amit az apostol Isten nevében minden hívő kereszténytől megkövetel: félek, hogy meg nem állhatunk igazságos ítélő bíránk előtt, mert csak azok üdvözülhetnek, kik hisznek Isten szavának, biznak kegyelmében, szeretettel és alázattal tartják meg Isten parancsait s ezáltal a mennyi családnak becsületére válnak.

Iparkodjatok kedves híveim és használjátok fel ezen kegyelemidőt, hogy levette a régi embert, még halálotok előtt, Krisztus igaz követőjeként gondolkozzatok, beszéljétek, cselekedjétek, szenvedjétek.

* * *

Szívem fájdalommal elpanaszoltam Szentséges Atyánknak, a mit ő is nagyon jól tud, hogy **a kath. ifjúság** is mind jobban sülved, nem munkakedvelő, nem kötelességtudó, hanem elragadtatva a jelen idők pogány áramlatától, ték nélkül rohan az élet örömei után. Mi lesz belőlünk, ha majdan évek után ezen ifjak foglalják el a kidülő öregebbek helyét? Mit várhatunk az élvezetvágytól megmetyelgett, elernyedtt és tudományos kiképzésben visszamaradt nemzedéktől? Szent Atyánk is meg van arról győződve, hogy ezen sülvedésnek csakis keresztény szellemű családok és iskolák vethetnének ismét gátat. Sokat segíthetnek a jól vezetett Mária-kongregációk, sokat menthetnek okos, lelkiismeretes és buzgó hitoktatók, de ha őket a szülők és tanítók nem támogatják, hanem rossz példát adó vagy szemet hunyó alvó őrök a gyermekeknek; ha a vallásosságot sem példájukkal, sem tanításukban nem sürgetik; ha a gyermekek szabadság- és élvezetvágyát kisebb-nagyobb mértékben elősegítik; ha művelődési, deák csiszoló-eszközül még a romlott érzéki szín-darabok szemlélését, némely sikamlós irodalmi termékek olvasását, sőt még a táncmulatságokat is tartják és ajánlgatják? Fontolják meg a szülők és nevelők,

vajjon összefér-e ezekkel a komoly tanulás, vajjon lehetséges-e ilyen irányzat mellett romlatlan, üde, ártatlan nemzedéket nevelni? Ilyen nevelési mód mellett, mely a józan pedagógia elveivel áll ellentétben, ezen ifjúság érettebb korában soha hálás nem lesz nevelőinek, hanem el fogja itélni őket, mint jólétük és boldogságuk megrontóit.

Pedig, ha mindnyájan közös erővel nem működünk arra, hogy lelkes, jóért buzgólkodó — munkabíró — és vallásos ifjúságot neveljünk, mindnyájan eredménytelenül fáradsunk. Csak istenfélő — szorgalmas, tiszta életű nemzedék teremthet egykoron boldogabb állapotokat. De az anyaszentegyház is csak ilyen ifjúságban találhatja örömét és reményét. Magasztos hivatásra, a papi pályára teljesen képtelenek olyan ifjak, kik érzékiségben, tilos szabadságban, a komoly munka iránti utálatban töltik ifjú éveiket. A mi csalán most, csalán marad később is. Ha mégis jelentkeznek az ilyenek ezen szent pályára, azt kenyer keresetből, biztosabb megélhetés vagy gyorsabb emelkedés céljából teszik. Ilyenek csak gyalázatára válnak az egyháznak s a híveknak megmérhetetlen lelki kárára. Kath. szülő vagy nevelő, hacsak nem árulója a szt. ügynek, nem lehet közönyös az ily gyászos eredmények iránt.

Miért is az Istenre kérem a szülőket és iskoláink tanító-testületeit, hogy szem előtt tartva a nagy felelősséget, mellyel tartoznak a halhatatlan lelkek nagy Teremtője iránt, kövessenek el mindent, hogy a reájuk bízott drága kincseket szegény hazánk javára, az egyház díszére és a boldog örökkévalóság számára neveljék, megemlékezvén a próféta szavairól: „*A kik igazságra oktatnak sokakat, mint a csillagok tündökölni fognak örökön-örökké.*“ (Dániel 12, 3.) Végtelenül többet ér a dicsőség Isten előtt, mint a világ fiainak füstértékű magasztalása, a liberális gondolkodás és eljáráserő.

Érsekünk is, én is Krisztus helytartójának áldásával térünk vissza megyénkbe. Szálljon ezen áldás reátok és gyermekeitekre, hogy a jó Isten ennek erejében mennyei érzelmeket keltsen mindnyájunk szívében.

„*Áldás, dicsőség és bölcsesség, hálaadás és tisztelet, hatalom és erősség ami Istenünknek örökön-örökké. Amen.* (Jelen. 7, 12.)

Szegény.

Szép és hasznos dolog a központi, avagy a külföldi egyetemeken végezni a teológiát. De kitüntetés is az illetőre nézve, aki ebben a nagy szerencsében részesülhet. Nincs nevezetesebb egyetem, a melyen végzett vagy végezni akaró testvérünk ne volna. Ugy az egyetemes egyház,

mint erdélyi egyházmegyénk tekintélye, érdeke ezt meg is kívánja. Jól kiképzett és tehetséges vezérekre még az Úrnak is van szüksége.

Egyetemeken tanult embereinktől többet is várunk nemcsak a magánértekezésben, de a széleskörű, az irodalom és a szervezkedés terén is, mint egy házi teológiát végjárt papársunktól. Ez egészen természetes is. Mert miféle cél vezet, miféle intenciók lelkesítenek, midőn ifjainkat nagy költségen Pestre, avagy külföldre küldjük? Egyházunk tekintélyének emelése, érdekeinek megóvása és előbbrevitele. Ezen okból tétettek le a egyes alapítványok a különböző egyetemeken. Ezen célok ösztökélik nagylelkű Főpásztorunkat, hogy saját költségén idegen iskoláknál levitákat képeztesse.

A nép közt, a néppel élő és az adminisztrációs dolgokkal foglalkozó papnak sem ideje, sem módja nincsen a magasabb teológiába behatolni. De erre a kívánatos alapirányítás és útmutatás is hiányzik. Az újabb egyházi rendet nevelni, kellőleg teológikus tudománnyal ellátni, a vallási és teológiai irodalmat előbbre vinni, a hitvédelem terén igazunkat megvédeni és propagálni, a szociális elméleteket fejleszteni és a gyakorlatra alkalmazni az egyetemeken végzett papjaink lelkiismeretben kötelező hivatása. Nem csak az emberek, de az igazságos Isten is úgy kívánja tőlük.

És hogyan állunk? Rosszul. Ha még az elevenre tapintok is, megmondom az igazamat. Különbem én magam is azt akarom.

Érettsegített ifjaink közül kiválasztjuk a legtehetségesebbet. Ezt küldjük egyetemre. A kiválasztás és elküldetés a legmagasabb fokú kitüntetés. Ez már magában hordja a célt is, melyet vele elérni akarunk. Ezt ő maga is felfoghatja, mert hát értett. Előre tudhatja, hogy lelkiismeretben kötelezőleg mi vár rá, s mit kell megtennie. Senkit sem küldünk passzíválni egyetemre.

A kiküldött növendék, mint „*püspökjelölt*“ hóbortos igényeket kezd táplálni. Négy-öt év épen elégséges, hogy tulusgázott igényei elérjék a lehetetlenség fokát. A tanulás, az önképzés, a szorgalom nem tart lépést a ferde ambícióval. A vizsgákon épen csak átesuszik. Hadd menjen. Visszajön szigorlatra. Majd megforgatjuk akkor. Így gondolkoznak a tanárok. Máskepen nem is gondolkozhatnak. Van is logika ebben. Ifjú barátunk hazajön magas, de üres cilinderral. Tekintelyt és tiszteletet követel konszolidáris társaitól. Hogy is ne!?! Ő egyetemen hallgatta végig a hittudományokat, míg ezek csak házi teológián tanulták meg. Pedig hát jó barátunk — ha meggondolod a dolgot — mégis csak van valamelyes különbség a te hallgatásod és ezek tanulás között.

Követelőzöleg lép fel az egyházmegyével szemben. Tegye bar ezt nyíltan vagy titokban, mindegy. Abban a reményben, hogy tudni fogja a rá nehezülő feladatot, megkapja a legjobb kápláni állást. Elaltatott lelkiismerete nem zaklatja. A kielégített igényekkel együtt elhallgat a nemes ambíció is. De hogy is jut eszébe a szigorlat, a tovább tanulás, az eredményes működés és önképzés. Meg nem is álmodik az ilyesmikről. A doktori cím nem izgatja. S ha itt sem érzi igényeit kielégítve, újra kér. Filozófiára megy. Persze az egyházmegye pénzén. Két év alatt átszalmazza azt, mit négy éven át alig-alig lehet eredményesen megemészteni. Tanár lesz. Nem tudom, hogy hogyan boldogul itt is, ha diákjaival együtt nem tanul.

Ime, két főiskola gyors, egymásutáni tempóban végig gázolja.

Ime az egyházmegye és főpásztorunk legszentebb célja, legrútábbul cserbe hagyva.

Ime, a költségek hiába való kiadása.

Ime, sok törekvő és lelkiismeretes növendékünk úgy az egyik, mint a másik ösvényről való elzárása.

Ime, a válogatások és vajmi keveset tevők kohorsza.

És ezek még büszkén mernek hivatkozni arra, hogy a teológiát ezen vagy amon az egyetemen végezték. Dehogy végezték, csak megkezdették. Ki égne a szemem, lejönne arcborom, elsüllyednék szégyenemben úgy pap-társaim, mint főpásztorom előtt, ha egyetemen tanulván, nem szerettem volna meg rövid időn belül a doktori címet.

Megölne a szégyen, ha kiképeztetéséhez mérten nem kezkeskednék a talentumokkal. Az igazságos Istentől is félnék.

Ez szégyen. Illetlen eljárás.

Akit nem érdekel, ne vegye magára.

Pál Dénes.

Gyulafehérvár és Nagyenyed.

— febr. 10.

Alsófehérvármegyének kétségen kívül két legnagyobb középpontja, két legintelligensebb városa Gyulafehérvár és Nagyenyed, szükségképpen következik, hogy a politika s jelenleg épen az alkotmányvédő politika vezető szálainak is e két városban kell összefutniuk.

Nagyenyeden 3 évvel ezelőtt alakult meg a városban magában többséget képviselő ellenzéki párt, a függetlenségi lobogó alatt. Gyulafehérvárt a választások folyama alatt kezdett kijegecsesedni az ellenzék s most népes, hatalmas szövetségzett ellenzéki párt van szervezve. E két város hazafiasan, önállóan gondolkozó és érző polgárságának, az intelligens vezetőségnek, melynek keretében mindkét helyen elsőrangú szerepet visznek a tanárok, mindenestre elévülhetlen, történelmi érdeme marad a kezdeményezés dicsősége, meg a magvetés üdvös munkája.

Sikert, eredményt is mutathat már föl e két város hazafias talpraállása. Egyik a június 25-én megalakult vármegyei szövetségzett ellenzék szervezése, másik az október végén lefolyt vármegyei közgyűlés ama ténye, hogy a mamelukok 18—20 szótöbbséggel is csak úgy tudtak győzni, hogy a mieink közül 55-ön maradtak otthon, hitelt adva annak a csalfa híresztelésnek, hogy nem lesz vita a közgyűlésen, a miért befáradni érdemes volna.

Hogy ily félreértések többé elő ne fordulhassanak, hogy a vármegyében szerteszét szórva lakó ellenzéki megazbizottsági tagok s mások is egymással legalább szellemi úton állandó érintkezésben lehessenek a szent ügy érdekében: — ezért alapította meg az alsófehérvármegyei szövetség. ellenzék kitűnő elnöke, Teleky Árvéd gróf a Nagyenyeden hetenként kétszer megjelenő „Alsófehért“, mint a nevezett szövetség. ellenzék hivatalos orgánumát.

De mindez még nem elég. A mag el van hintve, de nincs kellően ápolva, fejlesztve. Az összekötő kapocs inkább csak elméleti jelentőségű, de kevésbé gyakorlati értékű. Hogy csak e két nagyobb várost említsem: Gyulafehérvár és Nagyenyed egymástól most is akkora nagy távolságban élnek, mintha két különböző megye vagy országrész területén feküdnének. Ezen a bajon okvetlenül segíteni kell, ezt kívánja a vármegye érdeke, ezt kívánja a fokozódó alkotmányválságból folyó helyzet, ezt kívánja a nemzeti politika, a hazaszeretet politikája.

Gyulafehérvár is van a keresztény és nemzeti politikának egy sokoldalú, kitűnően szerkesztett orgánuma: a „Közművelődés“. Gyak-

ran, minél gyakrabban föl kell keresnünk egymást: az enyedieknek „Közművelődés“ hasábjain, a gyulafehérváriaknak az „Alsófehért“ hasábjain kell találkozóra sietniük.

Ezenkívül minden hónapban közös értekezletre kell gyűlőnünk fölválva Gyulafehérvárt és Nagyenyeden a teendők egyértelmű végzésének előkészítése, a csüggedőknek lelkesítése, új hivatások megnyerése végett.

Ha ez a két intelligens város, mely önzetlen hazafiságának már is szép bizonyítékával dicselkedhetik, lelkesen összetart, összefog: akkor el fog jönni az idő s nem is későn, mikor Alsófehérvármegye is a leghazafiasabb magatartású vármegyék díszes sorában foglalhat helyet. Úgy legyen!

Dr. Farnos Dezső.

H I R E K.

Ti bécsi jó Urak . . . !

Ti bécsi jó urak . . . !

*Nem féltek, hogy egy nemzet átka érhet,
És lelketek szilánkká tépi szót . . . ?*

*Csak szedjétek hát vigán be a mérget,
Megérzitek majd bosszuló hevét . . . !
Még van erő a hős magyar karokban,*

Hogy torkotokon fojtja el a szót;

Akkor viharral szemben fejetekre

Hiába tesztek villám-hárítót.

Feleditek, mi történt Fáraóval,

Ki Izrael népet sanyargatá . . . ?

Még titeket is eltemethet Isten

Száz átkos öldöklő csapás alá.

A gatz, ha aszott, sarlóval levágják,

S máglyákba rakva hamvva égetik ;

Igy jártok ti. Ha a magyar vitézek

Kájánkodástok megelégedik . . . !

S a hamvatok zord szél úgy elkarvarja,

Úgy szétszórja az egész földtekén,

Hogy bár csak egy szemernyit összeszedni,

Itéletnapjaig sem lesz remény.

Oázain a sivár szaharáának

Az oroszlánok is enyelgenek :

De próbáljátok kőlyküket ellopni,

Dühöktől bárd, gyilok, kard meg nem

[mentenek.

Nem féltek, hogy a magyar is oroszlán . . . ?

S ha bántalmazzátok szent jogait,

Százszor megbosszúlják e jogbitorlást

Szivükből feltörő villámaik !

Azért csak úgy tépjétek jogainkat,

Bűnös kezekkel úgy nyuljatok oda,

Hogy szégyenfoltot szent örökségünkön

Nem tühretünk, nem is tűrünk soha . . . !

Elég volt már a hosszas türelemből

Békésen várni jó akaratot . . .

Most teljesüljön rajtatok az Irás:

— Ki vést vetett, vihárt is aratott !

Faustinus.

Alkoholelles mozgalom egyházmegyénkben.

Püspök úrnak Ő Nagyméltóságának apostoli intelme, bölcset intézkedése a rémitően grasszaló alkoholkérdésben nem maradhatott, nem maradhat eredmény nélkül.

Örömmel jelezzük, hogy a ker. mértékletességi egyesületek alakítása nagy reményre jogosítóan megindult.

1. A nagyenyedi hitközségben megalakult 81 taggal, kik közül 77 első osztályba, 3 a második, 2 a harmadik osztályba lett kívánságuk szerint felvéve. Az I. csoport 28-an január 28-án tették meg ünnepélyesen a lemondást az

oltár előtt, kiket a plebános mint helyi igazgató alkoholisták között mások részeseitelt.

2. Oroszhegyen Kiss András plebános szintén megalakította a ker. mértékletességi társulat 66 taggal, kik közül 11 az első, 11 a második, 44 a harmadik osztályba kívánta magát felvétetni.

Vivant sequentes! Minél több bejelentést kérek, adjanak nekem minél több dolgot. Szives készséggel állok rendelkezésükre! Minél több tagot gyűjtünk az „Üdv seregébe,“ hogy üdvünk, boldogságunk legnagyobb, legveszedelmesebb ellenségével, az alkohol molochal szemben annál nagyobb eredménnyel küzdhesünk! Azokat a jó abstínens, temperans nőket nemzetiség, vallás, kor és rangkülönség nélkül kérjük a csoportosulásra, hogy elveinket, eszméinket fogadják el. Kiméljük meg gyermekeiket minden szeszest italtól, éreztessék nemtetszésüket a notorius alkoholistákkal szemben. Ne kínálják senki vendégüket semmi alkoholtartalmú itallal. Mindnyájunk nagy érdekéről van szó, de mégis különösen hangsúlyozom: „vestra res agitur!“ női nem, ti szenvedtek legtöbbször az alkohol miatt! Minden hátrányotok megvan tőle és semmi előnyötök. Tehát senki sem lehet közömbös ezen igen fontos kérdésben.

Szabó György.

Az igazság felé.

Aki tud nemesen érezni, ideálisan gondolkozni, szépért és jóért lelkesedni, tisztelettel emel kalapot, amikor a Kath. Legényegyesületről és különösen annak fáradhatatlanul tevékeny, önfeláldozó, lelkes elnökével van szó. Nem frázisok ezek, így érez, így gondolkozik városunk társadalmának legnagyobb része, mert az igaz érdemnek ki kell vinnia az elismerést. A hány-szor egy-egy újabb alkalom kínálkozik, hogy munkájuk eredményével a nyilvánosság elé lépjenek, mindig újabb bizonyágát adják annak, hogy ez az egyszerű iparos ifjakkól álló egyesület napról-napra mind fennebb tör eszményi célja felé, amelyet nemskára el is kell érnie, ha úgy vezetik, mint azt már annyiszor láttuk és tapasztaltuk. A középosztály műveltségének emelésén, a kor bűnös hálványainak megdöntésén fáradozik ez az egyesület és fáradságot nem ismerő munkakedvelés és kitartással nyújt gyors egymásutánban népszerű előadást, műsoros estélyt, színelőadást, sohasem tévesztve szemé elől a célt: tanít, amikor mulattat, nemcsit, amikor gyönyörködtet, ferdeségeinket faragja le, amikor megnevetett, szenvedélyeinket tisztítja, amikor megrikat, mint ahogy akárbányunknak kiesalta szeméből a könnyet, most legutóbbi színelőadásával is. Ha célját még teljesen nem érte el, a hibát ne az egyesületben, hanem magunkban keressük. Elnéztem most is, mint már annyiszor ebben a városban, hogy közönségünk egyrésze nem tudja a gyengébbik, a hétköznapi „én“-jét otthon hagyni olyankor sem, mikor magasabb fokú élvezetet nyújtanak a jobbik, a nemesebbik „én“-jének. A gondos háziasszonyok fontos cseleddügyeket tárgyalnak és a drágaságról panaszkodnak fenhargon akkor, mikor mindenkinek csupa fülnek kellene lennie, hogy ellessesse azokat a nagy igazságokat, amelyekre egy nyomorékká vált aggastyán az élet viharában megtisztulva tanítja gyermekét. Az ifjúság enyeleg, nevetgél, mintha csak az utcán volna, pedig a szinpadon a kör legfontosabb társadalmi kérdéseiben oktat ki bennünket egy komoly, tapasztalt, higgadt férfiú. Ismét egy más csoport, amely egyik-másik szereplőt az életből közelebb-ről ismeri, hangos kacajra fakad, mikor azt a legérzékenyebb jelenetben a mindennapi alakjától, moderatórtól olyan eltérőnek, olyan furcsának

találja?? No hála Istennek, ezeknek a száma is megfogyott, de még — sajnos — el nem fogyott; még sokan nem tudták megszokni azt, hogy a színpad nem mindig a nevelésnek mutatja be, hanem leggyakrabban az életnek olyan mozzanatait, amelyek éppen nem nevelésesegek.

Akit nem illet, ne vegye magára a megrovást...

A Legényegyesület f. hó 4-i színelőadására nem akart csupán mulattatni, hanem elsősorban tanítani. Magának a darabnak megválasztása rávall a jártas, tapintatos rendezőre. „Az igazság felé” ez a címe a darabnak s ha szerzőjének, Erdősi Károlynak neve nem oly általánosan ismert is, műve egyesítik magában a vallásos irányzatosságát az esztétikai szépséggel, van határozott drámai eseménye, színszerűsége, sőt bátran el lehet mondani, hogy egyes jeleneteiben anynyi drámai erő nyilvánul, amennyit csak jelesebb drámaíróink műveiben találunk.

Tárgya a következő: Balázs mulakatos mester 20 évvel a darab ideje előtt kénytelen volt megválni első segédjétől, Istvántól, mert ez úgy hálalta meg mestere jószágát, aki őt külföldön képezette ki, hogy jelentékenny összeget sikerzett el a alkalmazottait sztrájkra bírta. István Amerikába vándorolt, Balázs pedig István elhagyott fiát magához vette, felnevelte, kiképezette, első segédjévé emelte s egyetlen leányát éppen most, karácsony estéjén akarja vele eljegyezni. Géza — ez a fiú neve — vallásos, komoly ifjú, aki lelken viseli a munkások sorsát és kijelenti nevelő atyjának, hogy boldogsága úgy lenne teljes, ha elégedetlen munkástársai kívánságait kielégíthetnék. Balázs higgadt, komoly érveléssel meggyőzi arról, hogy e követelések nem teljesíthetők. Géza közli a választ társaival, akik ki mondják a sztrájkot s őt magát is rábírnak a mesterével és menyasszonyával való szakításra egy 20 év előtti kelt levéllel, amelyet atyja irt egy volt munkástársának s amelyben saját hibáját azzal palástolja, hogy Balázst keményszi-vűnek nevezi, aki őt kihasználta s azután felmondás nélkül elbocsátotta. A munkásai előtt kérdőre vont Balázs nem akarja felfedezni az apa bűnét s így beállt a szakadás. István, aki ép ez időben tér vissza, beteg, elaggott koldusként, éppen Balázs leányában talál irtalmam jótévére, aki egy szatócsnál helyezi el. Itt értesül a sztrájkról, megismeri jövétjét, aki látogatására jött, találkozik Balázssal is, aki neki megbocsát, de egyáltalán fia bollaását is közli vele. Ketségbe esve támoanyag el a sztrájknyára, de a vendéglő udvarán felig megfagyva rogy össze. A kis korcsmában, ahol a sztrájkolók összegyűltek, nagyon különböző hangulat van az egyesek lelkében, de valamennyien ellágyulnak a korcsmáros apró gyermekeinek felhangzó karácsonyi énekére, csak az elégedetlenséget szító második segéd hagyja el megvetéssel az érzéket, de csakhamar visszatér az alélt Istvánnal, akit nagy nehezen életre hoznak s így megoldódik a bonyodalom. Az apa megismerteti magát fiával s bevallja a bűnét, megjelenik Balázs is, hogy megbocsásson a megtévedt fiúnak, akit úgy ő, mint leánya, egy pillanatra sem szűntek meg szeretni és Urunk szülésétének estéje keresztény szeretetben egyesít újra mestert és munkást.

Nehéz szerepben kellett itt mindenkinek megállani a maga helyét és megállta mindenki becsülettel, egyesek igazán kiváló sikerrel. Incze Ignác a mester szerepében megkapta azt, ami temperamentumának legjobban megfelel, ifjú embernél szokatlan nyugodtsággal adta a tapasztalatokban gazdag, jólélt, de azért higgadtan okoskodó férfit. Biztosan mozog a színen, nem

ismer nehéz helyzetet és az egyesület legjobb alakítói közé tartozik. Paszku Angéla (Rózsika) otthon van a színpadon s ez a legnagyobb dícséret, amit műkedvelőről mondhatnak. Sokszor láttuk már a színen, ahol mindig bele tudta elni magát szerepébe, ha komoly volt, ha vig. Megnyerő hangja, alakja csak emeli a hatást. Szilágyi József, az egyesület komikus a most komoly, nehéz szereppel mérközött meg győztesen, pedig ez a szerep igazán nagy erőt kíván s ez az erő még a legrámaibb jelenetekben sem hagyta cserben. Belinczy M. (Gábor) nagyon ügyes intrikus volt színpén, férfiasan játsza meg a megterés jelenetét. Andrassy L. (Vendel) tömör, szép hangjával sügyes arcjátekával nyerte meg a tetszést. Weszelowsky S. (János) sikerült alakítást nyújtott az alapjában vallásos, de társaitól felrevezetett, megfélemlített s önérzetével küzdő munkás szerepében. Oprea Gy. (Varju, szatócs) jó komikusnak ígérkezik és úgy ő, mint Szelezán Gy. (korcsmáros) kisebb szerepüket igen jól töltötték be. Csattanóra hagytam, akit pedig méltán illet meg társai között az első hely, Szotyori Józsefet. Mindenkit bámulatra ragadott a tragikai mélység, amely játekat jellemezte, semmi erőltettség nem látszott sem egy szavában, sem egy arcomozdulatában, sem abban a reszketegségben, amellyel külsőleg is kifejezésre juttatta a munkától, szenvedéstől, lelkiismeret furdalástól megtört beteg ember korai aggságot. Azt vitte bele alakításába, ami éppen a leggyakorlatabb színésznek is diszere válik, — az egyéni fellogást és természetességet. Művészeleg oldotta meg feladatát úgy, hogy bármelyik előkelő, hivatás szerint való színészről sem varhattunk volna jobbat. Befáttatta velünk, hogy tehetsége inkább a komoly szerepkört jelöli ki számára, mint a komikait.

Püspök urunk Önméltósága, aki végighallgatta az előadást, áthatólag élvezte a szép összjátékot s a darab tárgyát; a szép számban összegyűlt közönség pedig minduntalan kitérő tapsban fejezte ki elismerését a szebb jelenetek alkalmával s Szotyorinak jutott ki a legtöbb a tapsból, amely tomboló vihákrént tört ki a darab végén és nem akart csillapulni, mert a lelkesült közönség a szereplők mellett a lámpák elé kívánta azt is, akinek az est fényes sikere köszönhető; akit azonban nagy szerénysége nem vitt arra, hogy részét kivége a elismerésből. Pedig ami akkor az elnökkel szemben megnyilatkozott, az igaz hála volt azért a nagy ügybuzgósáért, azért a fáradozásért és mély tudásért, amellyel mindnyájunknak ilyen tartalmas, lelket emelő, nemes élvezetet szerzett. Mindannyian éreztük, hogy a darab megválasztásában és előadásában az ő lelke nyilatkozott meg, s ha ott nem akarta is elfogadni a nyilvános köszönetet és elismerést, mégsem térhet ki előle, mert most e sorok írója — aki azt hiszi, hogy ebben a jelen voltak vele mind egyetértének — fejezi ki azt, amit akkor akartunk kifejezésre juttatni, hogy t. i. a szép sikerért elsősorban és főképen neki tartozunk köszönettel. A tiszta jövedelem 280 korona.

Végül itt adjuk a felülfizetők névsorát. Majláth G. Károly gr. erdélyi püspök úr 20 kor., Zomora Dániel 10 kor., Rass Károly 36 kor., Tamassy Áron 6 kor., Warga Ferenc, Kárpiss János 5—5 kor., Meisel József, Neuwirth József 4—4 kor., Majláth Ferenc, Novák Ferenc 2—2 kor., Felszeghy Lajos dr., Pápi Viktor, Reithofer Jenő, Ujlaki Béla 1 kor. 50 fillér, Bartalis József, Ifj. Hillinger Sámuel, Király Gáspár, Özv. Grund Jánosné, Özv. Lakner Antalné, Labud József, Özv. Muresán Antalné, Schäser Ferenc 1—1 kor., Nagy Lajos, Szrága Ede, N. N., Vincze Albert, Moldován Gy., Debreczeni S., Bognár

I., Reiter Rudolf, N. N., Bátori Sándor, Domokos S., N. N., N. N. 50—50 fill., N. N., T. V., 40—40 fill., Bán Lajos 30 fill., N. N. 20 fillér. A nemeslelkű adakozóknak az elnökség e helyen fejezi ki hálás köszönetét.

Rebur.

— **Örvendtes vívmány.** Vetési Imre jegyei esperes-plebános tapintattal párosult erélye folytán Jegénye községben ezután vasár- és ünnepnapokon a korcsmák zárva lesznek. A nép könnyelmű része a szent napokon nem pazarolja el keserves kereménységét, az élelem és ruházatra való. Utánozzák a községek a szép példát. Itt közlöm a vármegye jóváhagyó határozatát:

Másolat. Kolozsvármegye törv. hat. bizottságának Dózsa Endre alispán elnökle alatt Kolozsvárt 1905. évi dec. hó 13-án tartott téli rendes közgyűléséről szerkesztett jegyzőkönyvi kivonat. 1459. jkvi. (2970—1905.) Előterjesztetik Jegénye község határozata a korcsmák vasárnap zárvatartása tárgyában. Határozat: A közgyűlés az állandó választmány javaslata alapján Jegénye község képviselő-testületének 1905. évi június hó 17-én tartott rendkívüli közgyűlésében 7—1905. jkvi sz. alatt hozott azon határozatát, melyet Vetési Imre r. kath. lelkész, képv. test. tag indítványára a korcsmák vasárnap és ünnepnap leendő bezárását mondotta ki, jóváhagyjuk s ennek alapján Jegénye községben tekintettel az inséges helyzetre a korcsmák vasár- és ünnepnap leendő bezárását elrendeljük.

A kivonat hiteleüi: dr. Lengyel, tb. aljegyző. Közli: Szabó György esperes, e. m. a. e. m. felügyelő.

— **A „Társulati Értesítő”** tevékeny szerkesztője Gyürky Ödön adta ki az alábbi felhívást: A jó Isten segítségével a jövő évben tizenötödik évbe lép ez a kis lap, mely e három lusztrumon keresztül néha nagyobb, néha kisebb eredménnyel — amint viszonyaim engedték — de soha meg nem szűnő lelkesedéssel szolgálta a keresztény restauráció ügyét. E hosszú éveken keresztül a keresztény tevékenység hívatott vezetérei szólaltak meg e lap hasábjain, hogy irányítást, útmutatást nyújtsanak a nagyfontosságú munkában, melytől a keresztény Magyarország megvalósítását várjuk és reméljük. E hosszú éveken keresztül a keresztény társadalmi tevékenység munkásainak bizalmas tanácsadója, útmutatója lett ez kis lap, melynek hasábjain mindazt feltalálták, mire az életben, a gyakorlatban szükségük lehetett. A jövő évben, a tizenötödik esztendőben, ugyanezt a munkát akarjuk folytatni. Munkára hívni, munkára lelkesíteni azokat, akik még csak figyelő szemmel nézik törekvésünket. Segíteni tanácsal, útmutatással azokat, akik már a küzdő harcok sorába léptek. És szolgálni minden erővel, minden tehetségünkkel azt az ügyet, amit a lefolyt évben magunk elé tűztünk: a keresztény magyar nép anyagi helyzetének előmozdítását. Ezen magaslatos célok megvalósításához kérem a katolikus közönség kegyes pártfogását és szíves támogatását. A kik csak némileg is méltányolják a múltban kifejtett működésüket, akik bizalommal nézik az újból magamra vett feladatok megvalósítását, pártolják, támogassák e lapot, mely folytatása eddigi működésének, összekötő kapocs köztem s a kath. közönség között. A jó Isten kegyelmé vezérelt eddig munkámban. Bizva-bizom az ő jószágában, hogy ezután sem fog elhagyni.

— **Értesítés.** „Az élet nagy keresztútja” című nagyjóti beszéd sorozatom füze 50, kötte 70 kr.-ért. Damó Alfonz beszéd sorozata (A szenvedő Jézus lélekmenő orvossága), ugyancsak nálam 60 kr.-ért, Ünnepi, egyházi beszédeim

fűzve 1 frt-ért, köve 1 frt. 30 kr.-ért kaphatók. Tiszabólna (u. p. Ároktó, Borsodmegye.) Babik József, lelkész.

— A **gyulafehérvári Lövész-egylet** febr. 18-án (vasárnap) a városi Vigadóban mősoros táncestélyt rendez. Kezdeté este 8 órakor. Helyárak: földszinti ülőhely és erkélyszék 2 K., családjegy 5 K., állóhely 1 K. A számozott jegyek előre válthatók Weidlinger C. üvegáru kereskedésében a főtéren. A zenét Káló Géza n.-enyedi zenekara szolgáltatja. Felülfizetéseket az építendő Lawn Tennis pályára köszönettel fogadják és hírlapilag nyugtáznak. Műsor: 1. Férfiének: előadja a gyulafehérvári énekkar. Karvezető: Riszner Ö. 2. „Bihari kesergői” zongorán előadja Tihanyi A. 3. Eleven Újság. Leadják: Dr. Balogh Zs-né, Maurer E., Belle E., Boehdanovich Fl., Frölich J., Horváth M., Kerekes I., Kolombán M., László J., Moldován V., Molnár A., Rejöd E., Roska R., Schuller M., Springer S., Urbán Gy-né, Willersdorfer I. úrhölgyek és Daubravszky Gy., Dr. Felszeghy L., Kárpiss J. és Kocsis M. urak. 4. Magyar nóták: zenekar kísérettel előadja: Incédi Joksman Ödön Dr. Tanc! A rendező bizottság ez úton is kéri a n. é. közönséget, hogy a számozott jegyeket előre váltsa meg, miután utólagos székbecsúztatásnak nem lesz helye.

A moloch.

Minden észlelő, józanul gondolkozó be kell ismerje, hogy az emberiség legnagyobb, legveszedelmesebb ellensége az alkohol. Minden ember legfőbb célja a boldogulás, az üdvösség elnyerése: ezen célja elérésében leginkább akadályozza az alkohol, a szeszes italok élvezet-szerű használása.

Ez elvitázhatatlan valóság, a mindennapi esetek, jelenetek ezt világosan bizonyítják. Azt sem lehet tagadni, hogy a test épségét legnagyobb mértékben veszélyezteti az alkohol. A rémítő veszedelmesen terjedő, dühöngő tüdővésznek is állandó melegágya az alkohol, mellyel mindig társul a nikotin. Nem ismertem és nem ismerlek oly részeges embert, ki ne lett volna egyszerűen nagy nikotiniásta. Az egy is, a másik is veszedelmes és a kettő egyúttal gyorsan végez a kevés vagy a gyenge vérű egyeddel. Állíthatjuk, hogy a fejlődés állapotában lévő testnek nagyon árt az alkohol is, a nikotin is, de az utóbbi még inkább, rövid idő alatt ellenállhatatlan szenvedéllyé válik, melytől ép oly nehéz megszabadítani az egyént, mint az alkoholtól. Rombolása általában nem oly nagy, nem oly szembetűnő, mert az esztől nem fosztja meg az embert s nem is oly költséges, de a testre rémítő kártékonyan hat. A kifejlesztett ép szervezetű embernek nem veszélyes akkor, midőn az egyén egészséges, de mihielyt bármilyen betegség jelentkezik be kell szüntetni. A fejletlen, növekedésben levő testre nézve a dohányzás valószínűsítő öngyilkolás, ellenkezik Isten ötödik parancsával, kártétel saját testünkben. A legtöbb tüdővész a korai dohányzásból fejlődik ki. Csakhamar hozzájárul az alkohol élvezése, mert egyik szenvedély szüli a másikat. A szenvedély egészen meggyöngíti az akaraterőt. A cimborák, az aljbarátok könnyen vonják az örvénybe a tapasztalatlan, a lelkiéret nélküli fiatalokat. Ki meri ezt tagadni? M. M. zseniális osztálytársam, különös kedvence P. tanárnak, ki rendszeresen díszerte kedvencét, ambicionálta. Csakhamar a zseniális tanuló elhítte magát. Azt gondolta neki több szabad, mint a többi társainak. Még azt is megtette, hogy szilencium alatt mindig regényt vagy valami bölcsészeti könyvet olvasott.

Akkor mélyen aludt a katolikus öntudat, tehát mindenféle könyv lehetett az ifjúsági könyvtárban, sőt alig-alig vettek szemszurából vagy egy kath. szemlélt könyvet, mert hát az irodalmi tanár lelki eszmőjében leledzett. Mikor muszájból a husvétii gyónását el kellett végezni, így szólt egyik osztálytársunkhoz, kit küldözgetés, másolatás végett magánál tartott: „János, menj fel a padlásra, keresd elő imádságos könyvem, takarítsd ki a portól, mert tudod muszáj gyónni, a papok úgy követelik.” Hogy ez így történt, delután már mind tudtuk. Ami M. zseniális osztálytársunk rendszeren a szent mise alatt tanulta meg leckéjét, ez neki jól sikerült. Ezt mi megbámultuk s mint unikum dolgot beszélgettük el egymás között, mások között is híreszteltük. A mi M. osztálytársunk csakhamar atheista lett, a különböző bölcsészeti tanokat fejtegette ellőtünk, állította elő S. osztálytársunkat, reá mutogatja, fejtegette Darwin leszármazási tanát. Két pártra osztunk s hevesen vették álláspontunkat, nehéz volt az Isten felők helyzete, mert M. igazán zseniális fiú, olvasott, jól megtermett, gazdag is volt, tanárok kedvence; győzte szóval, érveléssel, döngöléssel is. Mikor szorítottuk ki álláspontjából, csak S... ra mutatott. A döngölés mellett, ez volt utolsó argumentuma. Ezzel rendszeren háttérbe szorított minket.

Akkor így festettek a nagy aldozattal fentartott konviktusok. A miért ilyen volt, hogy a többi sem lehetett különb, onnét vettük észre, hogy más gimnáziumioktól is csak így szellemű legénykék kerültek a papneveldebe és az egyetemre. Tudok én, írok én még ennél feltünőbb dolgokat is, mert hát illik tanulni és kell is tanulni a multakból.

De azt kérdezhetné vagy egy csiklandós olvasón, hát mi összefüggés van a moloch és ezen fiatalsági jelenetek között? Hat az kérem, hogy ami kedves, derék, tudós igazgatónk, Isten nyugtassa meg, szerette a jó társaságot s még szólaban is minden este megivott 3—4 üveg sört. Nekünk minden szabad volt, csak azon fiú nem romlott el, kit az Úr Isten különös hatalmával a jövő iránti tekintetből, mert erkölcsökre volt szükség, meg akart menteni. A szivarozás az rendszeren ment, az ivás is ment a fiúk között. A capite foetet piscis! A mi zseniális M. osztálytársunk is csakhamar nagy mértékben cigarettázott s elkezdett mulatozni. Mi lett a következménye? Fájdalom az, hogy a midőn a legjobb tanári oklevelet kezéhez vette, már emberi rom volt. T. községben anno 1883-ban láttam meg a nagyszerű oklevél megszerzése után a község füstölő romjai között. Azelőtt való nap villám esett le egy épületre, a község nagyobb része leégett. M. mint a kolozsvári lapok tudósítója volt jelen, én mint az egyház szolgálja kápláni minőségben a szomszéd városban, mentem oda részvevő szívvel, adományál. Így kiállottam fel: Hát M. itt a romlás e helyén kell téged viszontlássalak, hát te veled is mi történt? Nagy beteg voltál? Köny esett ki a szemből, lihegő hangon mondá: most is rosszul vagyok. Seme közé néztem és láttam fájó érzéssel, hogy nincs élet benne. Még azon év dec. havában meghalt. Ha nem lett volna nikotin, nem lett volna alkohol, ami kedves M. barátunk most világhírű egyetemi tanár volna, mert ritka zseniális fiú volt. Így lett az alkohol moloch és a nikotin áldozata!

(Folyt. köv.)

Szabó György.

Jegyzőkönyv

az erdélyi r. k. státus tanárai egyesülete választmányának 1906. évi február 9-én tartott gyűléséről.

Jelen voltak az egyes tanári testületektől megbízott helyettes választmányi tagok és a gyulafehérvári főgimnázium tanárai valamenyenien.

1. Pál Antal elnök jelenti, hogy az elnökség a marosvásárhelyi közgyűlés határozatait végrehajtotta. Az iskolai főhatóságot kérte, hogy utasítsa az iskolaorvosokat a tanulók év eleji megvizsgálásánál a közgyűlés határozata értelmében való eljárásra. A matematikai könyvek bírálatáról és egyesületünk közgyűlésének határozatáról jelentést tett. A tankönyvbíráló bizottságra nézve az egyesület határozatát fölterjesztette. A Szent-István-Társulat igazgatóságával a Kath. Anthológia és A magyar próza-irodalom kincse s háza a kiadása tárgyában érintkezésbe lépett. Az Anthológiára vonatkozó munkálatot a Szt.-István-Társulat a Pázmány-Egyesületre bízta, az utóbbi kivételét csak úgy tartja lehetségesnek, ha az erd. r. k. státus tanárai közreműködnek.

Az elnök eljárását és Szt.-István-Társulat választát a választmány tudomásul veszi és végleges határozat végett a Szt.-István-Társulat elé terjeszti. — Ezzel kapcsolatban a kötelező iskolai olvasmányok tárgyában Rass K. a jövő közgyűlésen indítványt fog előterjeszteni.

2. Az elnök jelenti, hogy a mult választmányi gyűlés megállapodásából a közgyűlés néme ly határozatait megküldötte hozzájárulást végett a többi testületeknek. A Vargha-féle indítványt a nyugdíjra való jogosultság nélkül hátramaradt özevgyek segítésére nézve elvileg elfogadták a marosvásárhelyi, udvarhelyi, csiksomlyai testületek. Az utóbbi azzal a hozzáadással, hogy a segítséget adja a státus a kezelése alatt álló tanári nyugdíjalapból. A duplomok kieserelése és egy tankönyvbíráló bizottság felállítását általában helyeslésre talált.

Az elnök jelentését a választmány tudomásul veszi. A végleges határozat a Vargha-féle indítványban és a bíráló bizottság felállítását a jövő közgyűlés elé tartozik; ezért az egyes testületek határozatait a választ. a közgyűlés elé terjeszti.

3. Az elnök jelenti, hogy a művészeti oktatás céljaira szolgáló sorrendet megküldötte az egyes testületeknek. — Tudomásul szolgál.

4. Az iskolai főhatóság leiratot intézett egyesületünkhöz, melyben némi észrevételek mellett a tárgyalások magas színvonalát elismeréssel emeli ki. — A leirat tudomásul szolgál és a közgyűlés elé fog terjesztetni.

5. Az elnök jelenti, hogy a helyettes választmányi tagok egy része a tanári testület kebeléből eltávozván, kérdést intézett! azon testületekhez (brassai, kézdivásárhelyi, marosvásárhelyi), melyeknek jelenlegi képviselői nincsenek, hogy kit óhajtanak megbizni képviseltesükkkel. A jelzett intézetektől beérkezett válaszok alapján a választmány a következő tagokból áll: Zlamál Ágost a brassai testület megbízásából, Péter János (csiksomlyai), Wagner Sándor (kolozsvári), Reithoffer Jenő (kézdivásárhelyi), Rass Károly (marosvásárhelyi), Kárpiss János (székelyudvarhelyi), Fehér Gerő (gyulafehérvári). — Tudomásul szolgál.

6) Az elnök előterjeszti a csiksomlyai tanári testületnek a gyűlés megtartásának idejére vonatkozó ajánlatát.

Ezen ajánlatnak és a novemberi közgyűlés határozatának tekintve vétellel a legközelebbi gyűlés idejéül a választmány a maga részéről

is a f. évi husvétli szünetet tüzi ki, még pedig úgy, hogy ápr. 16-án d. u. tartjuk az előértekezletet, 17-én a közgyűlést. Mivel a tárgyalások előreláthatólag át fognak nyulni 18-ikára is, az elnökség 19-ét a résztvevő tagok visszautazására az isk. főhatóságtól szünetnek fogja kérni.

A gyűlés tárgysorozata a következő pontokból fog állni:

1. Elnöki megnyitó.
2. A titkár és pénztáros jelentése.
3. Kárpiss János felolvasása az érzékiség elleni küzdelemről.

4. A használatban levő könyvek bírálata, a) a magyar nyelvtanokat és olvasókönyveket bírálja Veszprémi Dezső (Csiksomlyó), b) az irodalomtörténeteket Péter János (Gyulafehérvár), c) a gör. nyelveket Kárpiss János (Gy. fehérvár), d) a történelmeket Eröss József (Csiksomlyó), e) a német nyelveket Riszner Ödön (Gy. fehérvár), f) a bölseleteket Szabó György (M.-Vásárhely), g) a fizikákat Pál Gábor (Cs.-Somlyó). A többiek megbírlására az elnökség a testületet fel fogja szolítani.

5. A céllövésnek az ifjúsági gyakorlatok közé való beveteléről előadást tart Balló István dr. Csiksomlyó.

6. A tanárképzésről részletes javaslatát előterjeszti Pál Antal.

Az előadónak már eleve figyelmébe ajánlja a választmány, hogy előadásukra 20 percel hosszabb időt nem fordíthatnak.

7. A jegyzőkönyv hitelesítésére az elnök Kárpiss János és Zlamál Ágost tagokat kéri föl.
K. m. f.

Péter János dr.
titkár.

Pályázat.

— A Kézdivásárhely-kantái róm. kath. kántori állásra pályázatot hirdetek. Ezen állás évi javadalma: a) 750 (hét-százötven) korona készpénzfizetés havi előleges részletekben a hitközség pénztárából; b) 250—300 korona stóla a megállapított szabályzat szerint; c) 36—40 korona alapítványi misékért; d) 250 (kettő-százötven) korona lakaspénz.

Kötelességei: a kántori teendők lelkiismeretes teljesítése mellett az egyházi ének tanítása a r. k. elemi fiúiskolában, az áll. el. fiú- és leány, a polgári fiú- és leány iskolákban heti 1—1, összesen heti 5 (öt) órában. — Kellően felszerelt folyamodványok 1906. február 25-ike délelőtt 9 óráig nyújtandók be alólirotthoz. Pályázók febr. 25-ikén délelőtt 9 órakor próbára személyesen megjelenni tartoznak; próba után választás.

Az állomás a püspöki kinevezés után azonnal elfoglalandó.

Kézdivásárhely, 1906. január 30-án.

Somogyi Gusztáv
h. plebános.

A Liniment. Capsici comp.,
a Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
pótléka

Ezen elismert kitűnő és fájdalomcsillapító bedörzsölésül használt házi szer bevétele után, — a mely minden gyógyszerben kapható, — mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a Richter csejgre.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képe, szobra, fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

TARTOS SZAGTALAN AZONNAL SZARAD

Csakis Christoph-féle lakot kérjünk!

A szoba azonnal használható

Christoph-Lak

A VALÓDI

A LEGJOBB MAZALÓ ANYAG A PALLÓKRA

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragados száradás, mely olajfestékek és az olajlakkok sajátja — elkerültetik. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

szinezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték fűdi be a padlót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazhat régi és új pallóra. Teljesen befűd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (szinezetlen) új pallóra es parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennél fogva nem fűdi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyzetméter 2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9¹/₂ marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cegre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc
a valódiszobapalló fénylakk feltalálója
és egyedüli gyártója

== FÖRÁKTÁR: ==

DAHINTEN VIKTOR
vaskereskedésben GYULAFEHÉRVÁRT.

Tüdőbajt,
köhögést, elgyökösést, erős megfűdést gyógyít

Halápi-féle
Hársta-szörp

! egy üvegre 5 korona

Kapható:
„Apostol-gyógyszertárban”
Bpest, Mészáros-utca 63. sz.

CSINOS KÉPES
Levelező lapok
nagy választékban kaphatók PAPP GYÖRGY nyomdájában Gyulafehérvárt.

Nyavalyatörés!

ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad. Hattyú gyógyszerár által Majna Frankfurt.

Sürgöny: **Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.**

TEMPLOM FESTÉS.

Első országos művészeti és iparművészeti intézet Alapítattott 1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak biboros hereceprimás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetőihez Tasziló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stíluszerint, gipsz-márvány (stucco), keresztiek aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés első által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegényebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép

magas centim.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arekép, mert örök beese van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyebb alkalmi és ünnepi ajándéku szolgál. — Ezeket az areképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készitem e

Nagysága	25×32	35×45	55×65	65×80	75×110	85×125	100×150
	18	25	40	55	95	120	180

Poichromozott fa-szobrok,
aranyozott széll

magas centim.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí- orvos-feie

FÜLOLAJ

gyógyít időszakos süketséget, fulfájást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvegje 2 frt a

Dr. ROTCSHNEK EMIL.
gyógyszertárban. DEBRECZEN.

Egészen ingyen

zománczozott edényt nem kapnak sehol, de **6 főzölábost** és **6 főzözékot** különféle nagyságban **12 darabot** 1 frt. 75 kr.-ért en szállíthatok. Ingyen csomagolás utánvetel mellett.

A többi tárgyak feltűnő olcsó árban.

— Árjegyzéket ingyen küldök. —

Kohn, gyáriraktáros, Budapest.
VI. ker., Csengeri-utca 51.

Hirdetések jutányos árban felvétetnek
e lap kiadóhivatalában.

AGNSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapított 1867.

Két arany, egy ezüst es egy nagy milleniumi
éremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitünő hangu és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat.** — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és registrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nincs befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzleletünkben 450-nél több **uj orgona mű** került ki.

Raktáron kitünő hangu **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindenmü **javitásokat, hangolásokat** és **át-építéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☞ Villamos világítás. ☞ Fürdő.

Telefon. ☞ Társas kocsii. ☞ Kitünő konyha. ☞ Valódi borok.

Kőbányai sör. ☞ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.